

Janusz Rosiek, Andrzej Zyguła

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

WPLYW FORMY WLASNOŚCI NA EFEKTYWNOŚĆ BANKÓW KOMERCYJNYCH

1. Wstęp

Zgodnie z teorią efektywności (*efficiency theory*)¹ podstawowym motywem decyzji o fuzjach i przejęciach, w tym o konsolidacji, jest zwiększenie operacyjnej efektywności przedsiębiorstwa. W odniesieniu do sektora bankowego najczęściej wymienianymi powodami konsolidacji są m.in.: zwiększenie udziału w rynku, redukcja kosztów, synergia oraz wzrost efektywności².

Wobec obserwowanej powszechnej konsolidacji na rynkach finansowych na świecie polski sektor bankowy nie pozostał bierny, choć skala, zasięg i siła ekonomiczna tych procesów były tu nieporównywalnie mniejsze. Proces konsolidacji w ramach polskiego sektora bankowego polega głównie na fuzjach i przejęciach, w tym na przejęciach prywatyzacyjnych. Uczestniczą w nim zarówno banki krajowe, jak i zagraniczne.

W pierwszej połowie lat 90. głównym mechanizmem konsolidacji było przejmowanie przez silne banki, tak krajowe, jak i zagraniczne, innych banków będących w trudnej sytuacji finansowej. Dominowały tu tzw. przejęcia sanacyjne. W drugiej połowie lat 90. konsolidacja wkroczyła w nowy etap. W procesie koncentracji kapitałowej polskiego sektora bankowego zaczęły dominować transakcje między „zdrowymi” bankami, nie wymuszone już złą sytuacją przejmowanego banku, oraz klasyczne rynkowe z udziałem banków giełdowych. Począwszy od 1999 r., ponownie zmienił się mechanizm procesu konsolidacji w polskim sektorze bankowym. Transakcje miały na celu głównie uproszczenie struktur organizacyjnych bankowych grup kapitałowych oraz wyeliminowanie konkurencji pomiędzy podmiotami kon-

¹ J.F. Weston, *The payoff in mergers and acquisitions*, [w:] M.L. Rock (red.), *The mergers and acquisitions handbook*, McGraw-Hill, 1987, s. 34-41.

² E. Miklaszewska, *Deregulacja rynków finansowych a zmiany w strategiach banków komercyjnych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004, s. 74.

trołowanymi przez tego samego właściciela. W efekcie fuzje dokonywane były głównie przez zagranicznych inwestorów łączących kontrolowane przez siebie banki krajowe czy kontrolowany przez siebie bank polski ze swoją polską spółką córką. Ponadto przeprowadzone w ostatnich latach połączenia, co do których decyzje zapadały poza naszym krajem, pokazały dobitnie, jak w wyniku zrealizowanego modelu prywatyzacji nasz sektor bankowy został włączony w wydarzenia rozgrywające się na rynku światowym.

Postępujący proces konsolidacji spowodował, iż liczba banków komercyjnych w Polsce obniżyła się z 87 w 1993 r. do 70 w 2008 r. (od 2005 r. odnotowuje się wzrost liczby banków komercyjnych). W wyniku konsolidacji obniżyła się również liczba banków komercyjnych z przewagą polskiego kapitału. W 1993 r. było to 77 banków, a w 2007 r. było ich już tylko 11. Wśród 70 banków komercyjnych (według stanu na październik 2008 r.) 60 było własnością kapitału zagranicznego. Udział banków z przewagą kapitału zagranicznego w aktywach, depozytach czy kredytach całego systemu bankowego, poczynając od 1993 r., systematycznie wzrastał, osiągając swój szczyt w 2000 r. W kolejnych latach udział ten utrzymywał się już na prawie niezmiennym poziomie. W 2008 r. udział aktywów banków kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w aktywach całego sektora bankowego wynosił ponad 71%. Banki z przewagą kapitału zagranicznego zgromadziły w 2008 r. 68,5% depozytów od podmiotów niefinansowych i udzieliły sektorowi niefinansowemu ponad 70% kredytów netto³.

W niniejszym artykule podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy konsolidacja dokonująca się w polskim sektorze banków komercyjnych miała wpływ na ich efektywność. Ze względu jednak na wielość uwarunkowań, które to określają, niemożliwe jest naświetlenie ich wszystkich. W artykule autorzy skoncentrowali się więc głównie na zbadaniu, czy forma własności banków ma wpływ na ich efektywność. Do zbadania wpływu wymienionego czynnika na efektywność wykorzystano analizę finansową oraz metodę ANOVA, za miary efektywności przyjmując tzw. tradycyjne wskaźniki efektywności.

2. Efektywność finansowa

Efektywność finansowa⁴ sprowadza się do oceny wyników finansowych i sytuacji finansowej danego podmiotu na podstawie sprawozdań finansowych w oparciu o zestaw wskaźników analizy finansowej. W ujęciu tym najczęściej wykorzystuje się najlepiej znane i mające najszersze zastosowanie kryterium oceny efektywności przedsiębiorstwa, jakim jest rentowność.

³ Zob.: Komisja Nadzoru Finansowego, *Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń - wrzesień 2007 r.*, Warszawa 2008, s. 29-31; Komisja Nadzoru Finansowego, *Informacja o sytuacji banków po trzech kwartałach 2008 r.*, Warszawa 2008, s. 33.

⁴ M. Capiga, *Efektywność jako kryterium oceny banku*, „Bank” 2002, nr 3, s. 48.

Rentowność oznacza osiąganie nadwyżek przychodów z działalności nad kosztami, czyli osiąganie zysku. Rentowność, jako kryterium oceny banku, stanowi więc podstawowy sposób pomiaru efektywności jego działalności, a najbardziej rozpowszechnioną metodą oceny jest tu analiza wskaźnikowa oparta na tzw. klasycznych wskaźnikach efektywności. Wskaźniki te można ogólnie podzielić na cztery grupy, a mianowicie⁵:

- wskaźniki rentowności,
- wskaźniki marży,
- wskaźniki obciążenia wyniku,
- wskaźniki efektywności zatrudnienia.

Tabela 1. Badane wskaźniki efektywnościowe

Lp.	Wskaźnik	Oznaczenie	Formuła
1	Zysk na zatrudnionego	ZN_ZAT	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{zatrudnienie}}$
2	Aktywa na zatrudnionego	A_ZAT	$\frac{\text{aktywa ogółem}}{\text{zatrudnienie}}$
3	Rentowność brutto	ZB_KOSZT	$\frac{\text{zysk brutto}}{\text{koszty ogółem}}$
4	Rentowność netto	ZN_KOSZT	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{koszty ogółem}}$
5	Marża odsetkowa	ODSET_A	$\frac{\text{wynik z tytułu odsetek}}{\text{aktywa ogółem}}$
6	Rentowność kapitałów własnych	ROE	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{kapitał własny}}$
7	Rentowność aktywów	ROA	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{aktywa ogółem}}$

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Iwanowicz-Drozdowska, *Zarządzanie finansowe bankiem*, PWE, Warszawa 2005, s. 70-77; M. Marcinkowska, *Ocena działalności instytucji finansowych*, Difin, Warszawa 2007, s. 322-328.

W niniejszym artykule, w ramach przeprowadzonych analiz, wykorzystano siedem powszechnie stosowanych tradycyjnych wskaźników efektywności. W tab. 1 zaprezentowano szczegółowe formuły wykorzystanych wskaźników. Wskaźniki te stanowiły podstawę do następujących analiz statystycznych

3. Forma własności a efektywność banków komercyjnych

Dokonana w artykule analiza empiryczna obejmuje lata 2003-2007. Określając takie ramy czasowe, kierowano się dwiema przesłankami:

- ustanowienie roku 2007 jako ostatniego dla badań empirycznych wynikało z dostępności danych statystycznych,

⁵ M. Iwanowicz-Drozdowska, wyd. cyt., s. 70.

– przyjęcie roku 2003 jako wyjściowego roku analizy empirycznej wynikało z istnienia podobnych analiz we wcześniejszych latach⁶.

Miesięcznik „Bank” corocznie publikuje obszernie dane dotyczące 50 największych banków w Polsce. W niniejszym artykule ten zbiór danych stanowił wyjściową bazę, w ramach której wstępnie wyłoniono próbę 245 banków⁷. Z próby tej w dalszej kolejności wyeliminowano banki spółdzielcze oraz banki, których dane były niekompletne, co uniemożliwiało obliczenie wskaźników efektywności. W wyniku tak przeprowadzonych eliminacji otrzymano finalną próbę badawczą składającą się ze 185 banków komercyjnych.

Tabela 2. Liczba badanych przypadków według formy własności banków

Banki	Oznaczenie	Ogółem	2003	2004	2005	2006	2007
Z przewagą kapitału państwowego	bp	22	5	5	4	4	4
Z przewagą polskiego kapitału prywatnego	pp	23	1	3	7	7	5
Z większościowym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych	wz	85	17	15	18	18	17
Kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100%	z	55	8	13	11	10	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *50 największych banków w Polsce*, „Bank” 2005, nr 4, s. 10-19; *50 największych banków w Polsce*, „Bank” 2007, nr 5, s. 16-25; *50 największych banków w Polsce*, „Bank” 2008, nr 4, s. 30-38; NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2003 r. Synteza*, Warszawa 2004, s. 30-32; NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2004 r. Synteza*, Warszawa 2005, s. 30-32; NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2005 r. Synteza*, Warszawa 2006, s. 27-29; NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2006 r. Synteza*, Warszawa 2007, s. 28-30; Komisja Nadzoru Finansowego, *Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń - wrzesień 2007 r.*, Warszawa 2008, s. 25-27.

W dalszej kolejności, aby zbadać wpływ formy własności banków na ich efektywność zgodnie z terminologią stosowaną przez NBP (a obecnie Komisję Nadzoru Finansowego), wszystkie analizowane podmioty zakwalifikowano do czterech grup, tj.⁸:

- banki z przewagą kapitału państwowego – bp,
- banki z przewagą polskiego kapitału prywatnego – pp,

⁶ Por. np. A. Kornasiewicz, I. Pugacewicz-Kowalska, *Znaczenie prywatyzacji dla rozwoju polskiego sektora bankowego*, [w:] E. Balcerowicz (red.), *Stan sektora bankowego w gospodarkach wschodzących – znaczenie prywatyzacji*, Zeszyty BRE Bank – CASE 2002, nr 61, s. 18; M. Pawłowska, *Efektywność, konkurencyjność i koncentracja na polskim rynku bankowym w latach 1997-2002 – związki między pojęciami*, „Bank i Kredyt” 2004, nr 6, s. 59-66.

⁷ W 2007 r. w zestawieniu znalazło się 45 banków.

⁸ Terminologia ta jest również spójna z M. Pawłowska, *Wpływ zmian w strukturze polskiego sektora bankowego na jego efektywność w latach 1997-2002 (podejście nieparametryczne)*, „Bank i Kredyt” 2003, nr 11-12, s. 57.

- banki kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100% – z,
- banki z większościowym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych – wz.

Tabela 3. Kształtowanie się wskaźników efektywności według formy własności badanych banków

Banki	Lata					Odchylenie			
	2003	2004	2005	2006	2007	04/03	05/04	06/05	07/06
Zysk na zatrudnionego									
bp	6,22	35,89	35,87	61,66	112,43	29,67	-0,02	25,78	50,77
pp	2,86	60,48	36,94	45,09	180,81	57,62	-23,54	8,15	135,72
wz	22,30	66,05	89,02	69,83	90,95	43,75	22,98	-19,19	21,11
z	128,35	238,55	146,05	131,76	146,74	110,19	-92,50	-14,29	14,99
Aktywa na zatrudnionego									
bp	2513	4108	5940	7535	8588	1595	1832	1595	1052
pp	2086	2504	6836	4778	7904	418	4332	-2058	3126
wz	4873	6626	6510	6461	7357	1753	-116	-49	897
z	24327	23777	17678	21970	27648	-550	-6099	4291	5679
Rentowność brutto									
bp	5,72	19,30	18,64	27,32	36,72	13,58	-0,66	8,68	9,39
pp	9,58	45,21	17,19	48,79	44,58	35,63	-28,02	31,60	-4,21
wz	20,16	27,05	29,00	33,35	31,66	6,89	1,95	4,35	-1,69
z	25,35	41,24	36,22	39,07	23,23	15,89	-5,02	2,85	-15,84
Rentowność netto									
bp	4,70	16,90	14,62	22,67	31,30	12,20	-2,28	8,05	8,63
pp	1,78	44,06	-4,48	45,29	36,68	42,28	-48,55	49,77	-8,61
wz	11,65	21,51	23,70	26,84	25,43	9,86	2,19	3,14	-1,41
z	13,58	32,53	28,95	30,76	18,59	18,96	-3,58	1,81	-12,17
Marża odsetkowa									
bp	3,13	2,97	3,04	2,57	2,69	-0,16	0,07	-0,48	0,12
pp	5,42	4,82	3,32	2,67	2,05	-0,60	-1,50	-0,65	-0,62
wz	4,16	3,40	3,90	3,78	3,72	-0,76	0,50	-0,12	-0,06
z	4,26	3,95	5,29	5,01	3,27	-0,32	1,34	-0,28	-1,74
Rentowność kapitałów własnych									
bp	2,62	7,69	10,19	12,96	16,46	5,07	2,49	2,77	3,50
pp	1,12	13,14	2,00	8,05	11,85	12,02	-11,15	6,06	3,80
wz	2,38	9,35	11,85	11,31	14,01	6,97	2,49	-0,54	2,70
z	7,26	13,01	14,20	22,11	7,21	5,76	1,19	7,91	-14,90
Rentowność aktywów									
bp	0,25	0,82	1,02	1,08	1,42	0,56	0,20	0,06	0,34
pp	0,14	2,31	-0,07	1,72	1,56	2,17	-2,38	1,79	-0,16
wz	0,72	1,22	1,38	1,31	1,45	0,50	0,16	-0,08	0,15
z	0,58	1,93	2,00	1,89	1,06	1,35	0,07	-0,10	-0,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2005, nr 4, s. 10-19; 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2007, nr 5, s. 16-25; 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2008, nr 4, s. 30-38.

W efekcie dokonanego podziału uzyskano próbę, w której ogółem w 22 przypadkach obserwacji banki zostały zakwalifikowane do kategorii banki z przewagą kapitału państwowego, 23 jako banki z przewagą polskiego kapitału prywatnego, 85 z większościowym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych i 55 kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100%. Dla każdego banku komercyjnego przyjętego do próby badawczej obliczono zestaw prezentowanych wcześniej wskaźników. Kształtowanie się ich wartości w ujęciu ogólnym zaprezentowano w tab. 3.

Z powyższego zestawienia wynika, co następuje:

- **Banki z przewagą kapitału państwowego.** Pomijając marżę odsetkową, systematycznie z roku na rok, z wyjątkiem niewielkiego wyhamowania w 2005 r., zwiększały swą efektywność. Uszczegóławiając, można stwierdzić, że efektywność zatrudnienia, mierzona wskaźnikiem aktywa na zatrudnionego, w latach 2006-2007 była wysoka i ustępowała tylko bankom kontrolowanym przez inwestorów zagranicznych w 100%, jednak różnica między nimi była bardzo znaczna. O ile rentowność brutto w latach 2003, 2004 i 2006 była najniższa wśród badanych grup banków, o tyle w 2007 r. była niższa jedynie od banków z przewagą polskiego kapitału prywatnego. Podobnie kształtowała się też rentowność netto. Marża odsetkowa w całym analizowanym okresie była bardzo niska i wykazywała tendencję malejącą, ale bez większych wahań. Rentowność kapitałów własnych systematycznie wzrastała i w 2007 r. była najwyższa wśród analizowanych grup banków.
- **Banki z przewagą polskiego kapitału prywatnego.** Marża odsetkowa dla tej grupy banków w 2003 r. była najwyższa w całej badanej próbie, po czym w kolejnych latach systematycznie malała i w 2007 r. była już najniższą marżą. Pozostałe wskaźniki efektywności wykazywały bardzo dużą zmienność. Pod względem efektywności zatrudnienia (mierzonej zyskiem na zatrudnionego) banki te z ostatniego miejsca w 2006 r., po dużym wzroście w 2007 r., awansowały na pierwszą pozycję. Rentowność netto była najniższa w latach 2003 i 2005, a najwyższa w latach 2004, 2006 i 2007. Podobnie kształtowała się rentowność brutto, z wyjątkiem 2003 r., kiedy była gorsza jedynie od banków z przewagą kapitału państwowego. Rentowność kapitałów własnych była wysoka w 2005 r. W pozostałych latach, z wyjątkiem 2007 r., kiedy to gorszą rentowność miała grupa banków kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w 100%, była ona bardzo niska. Rentowność aktywów bardzo się wahała i była najniższa w 2003 i 2005 r., a najwyższa w 2004 i 2007 r.
- **Banki z większościowym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych.** Efektywność tych banków była przeciętna, nie wykazywała ani spektakularnych wzrostów, ani spadków, dlatego też jedynie w odniesieniu do 2007 r. można formułować pewne wnioski. W 2007 r. efektywność zatrudnienia, wobec znacznych wzrostów w pozostałych grupach banków, była najgorsza. Pod względem rentowności brutto i netto w

2007 r. banki te również słabo wypadły, mając wskaźniki wyższe jedynie od banków, które były w 100% kontrolowane przez inwestorów zagranicznych. W przypadku rentowności aktywów i kapitałów własnych banki te uplasowały się na miejscu drugim. Marża odsetkowa praktycznie z roku na rok się obniżała, ale wobec szybszych spadków w pozostałych grupach w 2007 r. była najwyższa.

- **Banki kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100%.** Na uwagę zasługuje to, że w całym analizowanym okresie banki te pod względem efektywności zatrudnienia radziły sobie najlepiej, z wyjątkiem 2007 r., kiedy to wskaźnik zysk na zatrudnionego był wyższy w grupie banków z przewagą polskiego kapitału prywatnego. Ponadto w latach 2003-2006 banki te cechowały się najwyższą rentownością kapitałów własnych. W odniesieniu do pozostałych wskaźników można zaobserwować podobną tendencję, a mianowicie, o ile w latach 2003-2006 banki te radziły sobie dobrze – efektywność ich była najwyższa lub ustępowała grupie banków z przewagą polskiego kapitału prywatnego, o tyle w 2007 r. nastąpiło jej gwałtowne załamanie. Pod względem rentowności banki te wypadły najgorzej, marża odsetkowa w tej grupie również znacznie się obniżyła, ale na tle innych banków była wysoka, ustępując jedynie bankom z większościovym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowanym przez inwestorów zagranicznych.

Reasumując, należy stwierdzić, że nie można wskazać, które banki pod względem efektywności były jednoznacznie najlepsze lub jednoznacznie najgorsze.

Aby uzyskać dokładniejszy obraz różnic między czterema analizowanymi grupami, wszystkie obliczone wskaźniki poddano analizie ANOVA. W stosunku do każdego wskaźnika zadano pytanie: „Czy istnieje wpływ czynnika klasyfikującego, jakim jest tu forma własności, na wielkość wskaźnika?”. Założono przy tym, że:

- obserwowaną zmienną objaśnianą są obliczone wskaźniki analizy finansowej,
- czynnikiem klasyfikującym, czyli zmienną niemierzalną, jest natomiast wcześniej dokonany podział na banki: z przewagą kapitału państwowego (bp), z przewagą polskiego kapitału prywatnego (pp), kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100% (z) oraz z większościovym udziałem kapitału zagranicznego i pośrednio kontrolowane przez inwestorów zagranicznych (wz).

W ramach hipotezy zerowej (weryfikowanej dla każdego wskaźnika) założono, że warunkowe wartości określonego wskaźnika są takie same w analizowanych czterech grupach banków. Weryfikując tę hipotezę, przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$. Z tablic statystycznych rozkładu Fishera-Snedecora odczytano, przy zadeklarowanym poziomie istotności, krytyczny poziom statystyki $F_{0,05;3;181} = 2,66$, co w efekcie wyznaczyło przedział odrzuceń H_0 , który wynosi $<2,66; +\infty$). Rezultaty analizy przedstawiono w tab. 4.

Zamieszczone w tab. 4 wyniki obliczeń wskazują, że spośród siedmiu badanych wskaźników statystycznie istotna różnica między grupami banków istnieje tylko w stosunku do dwóch wskaźników reprezentujących efektywność zatrudnienia, tj. zysk netto na zatrudnionego i aktywa na zatrudnionego. Opierając się na powyższym ze-

Tabela 4. Analiza wariancji dla badanych wskaźników efektywności – forma własności*

Wskaźniki	Średnia wartość				SSB	L. st. swobody	MSB	SSE	L. st. swobody	MSE	F	p
	bp	pp	wz	z								
ZN_ZAT	47,75	72,28	67,95	162,9	376728,5	3	125576,2	2478953,7	181	13695,9	9,17	0,0000111
A_ZAT	5516	5670	6362	23224	11354837905	3	3784945968	52276666884	181	288821364	13,1	0,0000001
ZB_KOSZT	20,72	36,08	28,34	33,27	3565,2	3	1188,4	246341,7	181	1361,0	0,87	0,456
ZN_KOSZT	17,38	26,22	21,91	25,44	1360,7	3	453,6	195417,2	181	1079,7	0,42	0,739
ODSET_A	2,90	3,13	3,80	4,29	41,3	3	13,8	1993,2	181	11,0	1,25	0,293
ROE	9,54	7,40	9,83	12,69	539,7	3	179,9	43537,5	181	240,5	0,75	0,525
ROA	0,88	1,15	1,22	1,53	7,7	3	2,6	584,7	181	3,2	0,80	0,498

* W tabeli pokazano średnią wartość wskaźników w podziale na cztery analizowane grupy (bp/pp/wz/z). Przedział odrzuceń H_0 wynosi $<2,66; +\infty$. Zaznaczone wskaźniki są istotne z $p < 0,05$.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2005, nr 4, s. 10-19; 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2007, nr 5, s. 16-25; 50 największych banków w Polsce, „Bank” 2008, nr 4, s. 30-38.

stawieniu i wielkościach istotnych statystycznie, można jednoznacznie stwierdzić, iż banki zakwalifikowane jako kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100% cechowały się najwyższymi średnimi wskaźnikami efektywności zatrudnienia. Najgorzej wśród badanych czterech grup banków wypadły natomiast banki kontrolowane przez kapitał państwowy.

4. Podsumowanie

Działalność gospodarcza wymaga od właścicieli przedsiębiorstw – banków zaangażowania określonej ilości zasobów, które następnie w procesie gospodarowania powinny przysparzać określonych korzyści. Relacja osiągniętych efektów do poniesionych nakładów świadczy o efektywności funkcjonowania banków.

Przeprowadzone przez autorów analizy dotyczące lat 2003-2007, dokonane na wyłonionej próbie banków komercyjnych, pokazały, że forma własności banków ma wpływ na ich efektywność. Uzyskane w trakcie analiz rezultaty wskazują przede wszystkim na następujące kwestie.

Stosowanie prostej analizy finansowej opartej na księgowych miernikach efektywności, takich jak: ROE, ROA, marża odsetkowa, efektywność zatrudnienia czy rentowność brutto/netto, nie pozwoliło na sformułowanie jednoznacznych wniosków. Obserwowane wielkości tradycyjnych wskaźników efektywności, jak i ich zmiany nie wykazywały bowiem jednoznacznych tendencji w zakresie wzrostu efektywności, a ich kształtowanie się związane było ze stanami koniunktury.

Obraz różnic między czterema analizowanymi według formy własności grupami banków, choć tylko w odniesieniu do dwóch spośród siedmiu badanych wskaźników efektywności, dostarczyła dopiero analiza ANOVA. Analiza ta w sposób jednoznaczny (uzyskane wyniki były na poziomie istotnym statystycznie) pokazała, że banki zakwalifikowane jako kontrolowane przez inwestorów zagranicznych w 100% cechowały się najwyższymi wskaźnikami efektywności zatrudnienia. Najgorzej wśród badanych czterech grup banków radziły sobie natomiast banki kontrolowane przez kapitał państwowy.

Literatura

50 największych banków w Polsce, „Bank” 2005, nr 4.

50 największych banków w Polsce, „Bank” 2007, nr 5.

50 największych banków w Polsce, „Bank” 2008, nr 4.

Capiga M., *Efektywność jako kryterium oceny banku*, „Bank” 2002, nr 3.

Iwanowicz-Drozdowska M., *Zarządzanie finansowe bankiem*, PWE, Warszawa 2005.

Komisja Nadzoru Finansowego, *Informacja o sytuacji banków po trzech kwartałach 2008 r.*, Warszawa 2008.

Komisja Nadzoru Finansowego, *Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń - wrzesień 2007 r.*, Warszawa 2008.

- Kornasiewicz A., Pugacewicz-Kowalska I., *Znaczenie prywatyzacji dla rozwoju polskiego sektora bankowego*, [w:] E. Balcerowicz (red.), *Stan sektora bankowego w gospodarkach wschodzących – znaczenie prywatyzacji*, Zeszyty BRE Bank – CASE 2002, nr 61.
- Marcinkowska M., *Ocena działalności instytucji finansowych*, Difin, Warszawa 2007.
- Miklaszewska E., *Deregulacja rynków finansowych a zmiany w strategiach banków komercyjnych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004.
- NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2003 r. Synteza*, Warszawa 2004.
- NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2004 r. Synteza*, Warszawa 2005.
- NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2005 r. Synteza*, Warszawa 2006.
- NBP, *Sytuacja finansowa banków w 2006 r. Synteza*, Warszawa 2007.
- Pawłowska M., *Efektywność, konkurencyjność i koncentracja na polskim rynku bankowym w latach 1997-2002 – związki między pojęciami*, „Bank i Kredyt” 2004, nr 6.
- Pawłowska M., *Wpływ zmian w strukturze polskiego sektora bankowego na jego efektywność w latach 1997-2002 (podejście nieparametryczne)*, „Bank i Kredyt” 2003, nr 11-12.
- Weston J.F., *The payoff in mergers and acquisitions*, [w:] M.L. Rock (red.), *The mergers and acquisitions handbook*, McGraw-Hill 1987.

THE IMPACT OF THE OWNERSHIP FORMS ON THE COMMERCIAL BANKS' EFFICIENCY

Summary

The increase of the efficiency is one of the most indicated reasons of the banks' consolidations. The purpose of the article is an answer to the question: „Did the consolidation that takes place in Polish commercial banks' section have an impact on their efficiency?”. In respect of the majority of the conditionalities, which describe the banks' effectiveness, the number of the factors has been limited. The authors focused in their research on one of them, namely on the form of ownership. To examine the impact of the form of ownership on the commercial bank's efficiency, the ANOVA method has been used, and as a measure of the effectiveness the effectiveness ratios have been applied.